

lahko kdo konja kupil in ga precej v mesnico dal; pa vém tudi dobro, de veliko konj v nič pride, ki imajo dobro in zdravo meso, ki bi se lahko v prid in korist obrniti dalo. Kolikokrat se po nesreči perpetí, de si kak zdrav, dobro rejen, lep konj nogo zlomi, za kteriga ni druge pomoči, kakor de se konjedércu da.

Zarobljen in neusmiljen hlapec, ko bi tudi večkrat pijan gospodar tak terdoserčnik ne bil, mahne v divjim serdu konja po glavi, mu okó izbije, ali ga še clo tako poškodje, de ni za nobeno rabo več, in ne vé kam z njim.

Mladi konji, polni življenja se večkrat v norčevanji ali radovanji pobijejo, in tako brez koristi proč pridejo.

Star konj oslabí, ni več za vpreči; pa kér njegov gospodar ne vé kaj z njim storiti, ga po nemarno sili voziti in ga pretépa tako dolgo, do mu na césti pogíne. mertev na tla pade in na poti ostane. Koliko starih konj pa tudi stradanje umorí, kér se jim potrebna piča krati! —

Kje je usmiljenje, kje je miloserčnost do žival, ktero nam družbe zoper mučenje žival toliko perporočajo? Ali bi ne bilo bolj umno pa tudi koristno, če bi posestniki take bolj stare konje v hlevu nekoliko boljši s senam kermili, in jih odebelili, po tem pa kakor drugo klavno živino zaklali, in tako meso domá v prid obrnili? Če stare krave kolemo, zakaj bi pa starih in sicer zdravih konj ne? Koliko živeža bi več bilo, ko ga je zdaj? Možjé, kteri so to reč že večkrat poskusili, terdijo, de se da konjsko meso tudi posušiti in de je dobro tudi suho. Skušnja je pokazala, de je konjski jezik boljšiga okusa ko goveji. Tudi sercé, jetra, obisti, pljuča i. t. d. práv perpravljene, jedcam neki práv dobro dišé. Meso mladiga zdraviga konja se enaci telečjimú, in meso starih konj je malo slabši od govejiga. In če bi se nam tudi v početku tako dobro ne zdelo, ko goveje, kteriga smo že navajeni, ali je pa to práv, de se nepremišljeno zaverže? Koliko ljudi, posebno revnih bi se lože preživelo in koliko denarjev bi se pervarvalo! Veliko lože bi se pa še pervadili konjsko meso jesti, ako bi se ljudjé pogovorili sicer zdrave, pa poškodvane konje v mesnici óčitno klati, in ko bi se konjsko meso, predenj se konj zakole ali pobije, od zató postavljenih oglednikov poprej preglédalo, in to poleg podučjenja, kteriga so nam gospod vrednik naših obcnokoristnih Novic od druge klavne živine na znanje dali.

Ko bi se konjsko meso po ukazi gosposke tako, kakor meso druge domače živine preglédovalo, ali je zdravo ali ne, kdo pameten bi se branil ga jesti, in zakaj bi ga ne kupovali tudi, ako bi nam kaj bolji kup peršlo? Če zamoremo polže, gosí, race, prešiče, želve, ostre in več drugih žival jesti, zakaj bi narčedniši in nar lepši živine — konj — ne jedli?

Če nas bo dragína tako še zanaprej stiskala, in če nas naš prijatelj korún zapustí, bo tréba na druge jestvine misliti, in si pomagati, kakor bo moč, pomanjkanje živeža vkrotiti in se lakoti v brambo staviti.

K . . c.

Popis perve sadne razstave v Ljubljani.

(Dalje.)

Gosp. Dr. Orel so poslali v razstavo 2 plemeni za kuho koristnih zímek, 3 plemena žlahtnih puternic, nekajlepih tomincov, poletnih libern, kutin, nešpelj, lacarolov (pitaniga gloga) in pa več plemén ohrovta, pozne rudeče retkve, in pa pertličniga fižola nar rodovitnišiga pleména. — Gosp. P. Hudovernik so s svojimi peterimi plemeni jabelk, peterimi plemeni hrušk in žlahtnim grojzdem óčitno pokazali, de zaslužijo v prvi versti krajnskih sadjorednikov imenovani biti, zakaj njih sadje je nar žlahtniših plemén in

oni si vseskozi prizadevajo, si zmirej več žlahtniga sadja pridobiti. Tako prizadevanje viditi, je kmetijski družbi kaj prijetna reč! — Franc Bizjak, kmet iz Dobrave, je dal v razstavo nekaj navadnih jabelk in hrušk in pa domačiga grojzda; če ravno to sadje ni žlahtniga pleména bilo, nam je Bizjak vunder z njim zató vstregel, kér namen sadne razstave ni, le samo žlahtne pleména na ogled postaviti, temuč, vsepleména, ktere na Krajnském rastejo. — Žlahtniga sadja so poslali gosp. Jožef Bišof, sovlastnik Vevške papirnice pod Ljubljano. — Kar je gosp. Juri Laurin, župan iz Ternoviga predmestja v Ljubljani, v razstavo dal, je bilo večidel lepo, žlahtno sadje. — Gosp. Janez Bohinc, vertnár v Ljubljani, je razstavil nekaj navadne vertne zelenjave. — Gospá Elizabeta Pelikan, grajšakinja v Černelim, je poslala lepih jesenskih breskev; gosp. Peter Leskovic, posestnik in adjunkt pri c. k. kmetijski družbi, 9 lušpern; gosp. Šimen Tomc, kerčmar v Krakovim, lepih jesenskih breskev; Anton Posnik, vertnár na Poljanah, dve plemeni fižola; Lenka Tomcova iz Krakoviga pa nekaj cibár.

(Konec sledí.)

Popis letine na gorni strani Celja, in ne- ktere prijateljske vošila zastran Novic.

10. dan Grudna.

Gospod vrednik! Zdavnej vém de že pričakujete od tod obljubljeniga pisma; in ko bi Vam ne šlo ravno tako navpičlo s časam ko meni, bi me že narberž bili izpolnjenja moje obljube opomnili.

Kako de je pri nas z letvino, bi radi zvédili? Od več krajev naše dežele ste med letam zvedili, in ste nam zopet v Novicah priobčili, kako de se je vreme nosilo. Tam, kjer je bila huda toča, plohe, nalívi, burje, so slabo odlételi: mi pa na gorni strani Celja smo dolžni za lepe pridelke Boga hvaliti. Žita vsake baže smo obilo pridelali; orehov, sosebno pa češpelj imamo zalogo, de malokdaj toliko; prediva, konopljiné in laneniga se je lepo reč naterlo in namikaló: ne bo se dalo vse to zimo poprésti. De si je ravno toča marsikje hudo delala, bo cela Celjska kresija vunder, berž ko ne pri boljim ko lanjsko leto. Korún nam je res skorej povsod zlo vzélo: je pa žita precej več ko lani. Korúna se najde kak kupec drobnih šišek po hramih. Iz tih drobnih zernic si bomo iskali korúnovo pleme prihraniti, ako nam še tih vjíma ne vzame. Te odbrane šiške k sreči ne gnjijejo naprej.

Vreme se celo jesen obotavlja, de ni dan dnevu podoben. Zadni konec Kimovca, in veči del Kozoperska je le deževalo; komaj smo posejali, in obilne pridelke iz nogradov pospravili, sosebno kér je letas tergatev v čas jesenske setve padla. Goríce so v naših krajih letas delo obilno plačale: z dobrim vinam smo si sode in kleti napolnili. De se vino kazí, zelje v kadéh gnjije, répa trati — ni rés. Le iz goríc na senčnih straneh, v znožji visokih hribov se ga je kak sodič potegnul in skazil: pa taki kraji niso — gotovo de ne — od Stvarnika za vinsko tertó namenjeni, ampak za bukovje, hrastje, brezje i. t. d. Taki vinogradniki bi bolje storili, ko bi tersje posekali, in si zavode (hoste) zopet podredili; zakaj iz takih senčnih goríc se dobí v narboljših vinskih letih čviček črevogrizec, in pride dražji ko bizelšina, namésto de bi se derva drago prodale. Pa na mesti de bi se taki nogradi zatirali, se še le novi zasajajo. Ščasama ne bo dercéta dobiti!

Lani sim Vam sv. Lizbete dan pisal, de je še povsih Svetih bilo tersje zeleno; tudi letas je bilo blizo sv. Martina. Smo smeli po starih skušnjah lani dobre letvine pričakovati: ne vém, ali bi jo sméli letas drugač. Če bo zima mehka, bi znalo práv biti; če bo pa

ojstra, je sadje in vinska terta k léti proč, kér je v jeseni čudno dognalo. Drevje in tersovje ima popke, ki bi gotovo bili počili, ko bi se bila slana le še kakih štirinajst dni dalej mudila; h sreči je tri dni pred sv. Martinam pobelila, o sv. Lizbeti je precej hud mraz nastopil — do 8 stopinj. Češplje, bréskve, pênj, černo ternje, drén, nedéljni lés, smo na mnogih krajih vidili mesca Kimovca in Kozoperska vnovič cvesti in lepo zelenje poganjati. Kar pa lesú ni tako čisto obnorélo, je pa vunder močno odgnalo, in zima 15 stopinj bi lahko vse te debele popke pobrila; kje se bojo potem drugi vzéli, kadar prava spomlad nastopi? — Če ostane pa zima mehka, se je bati de bo nezdrava. Trésti bi se bilo, ko bi ne vedili, de moder vladar nad nami čuje, in vse izpeljá, kakor previdi, de nam je v prid.

Kake tri tedne imamo silno dolgočasno vreme — mende se tudi Vam bolje ne godí — vedno mehko in grozno dežévno. Sovína, Voljska, Paka so velike, de malokdaj tako. Bojimo se, de bi nam setve ne potonile, sosebno pôzne. Dan po sv. Andreji je prvi sneg padel, práv na debelo ga je bilo. Pa kmalo ga je jug spravil, in zopet se je dež povernil. Za dežjem pade sneg, tako de zdaj gazimo do kolen po snegu, pa spet bredemo čez koléna po vodi: vmés so plohe, hudo bliskanje in treskanje in hudo vojskovanje vetrov. Danes in pa blagdan Mariin pred včerajšnim imamo sonce in lepo jasno vreme. — Bog nas prevôdi po svoji nezapopadljivi previdnosti do prihodne spomladi.

(Konec sledí.)

Oglas

milostljiviga Ljubljanskiga kneza in škofa
zastran Alojzjevša.

(Dalje.)

III. Lastnosti mladenčev za prejemo v mladenšnico.

V škofijsko mladenšnico se bodo brez vsiga plačila le ubogi šolarji Ljubljanske škofije in rimsko-katoljske vére jemali, kateri pobožno zadržanje, nagnjenje in poklic k duhovskemu stanu kažejo, kolikor se namreč to v prvi mladosti spoznati da. Zraven tega pa morajo mladenči, de bodo v mladenšnico vzeti, saj tretjo nemško šolo dobro zdelati, morajo dovoljne umnosti za učenje kazati, zlasti pa izverstne pridnosti in lepiga zadržanja, in na telesi tako zdravi in terdni biti, de se da upati, de bodo kadaj mogli službe duhovskiga stanú verlo opravljati; po posebni volji Tridentinskiga zbora morajo taki mladenči zakonsko rojeni sinovi nepremožnih staršev biti. Akoravno želimo, de bi ubogi izrejenci precej zdaj saj za izhod z enako zgornjo obleko napravljeni bili, vender mladenšnice premožnost take naprave še morebiti dolgo ne bo perpustila, torej je potreba, de za perilo in zgornjo obleko per sprejemi izrejence v mladenšnico njegova rodovina ali dobrotniki skerbé, de s tem zadosti previdén mladeneč v škofijsko mladenšnico stopi. — Sinovi premožnih staršev pa se nikakor ne morejo brez plačila v mladenšnico jemati; vender se zamorejo va-njo vzeti, ako je kaj prostora od več, če zgorej razložene lastnosti, zlasti poklic v duhovski stan imajo, in če čisto s svojimi denarji se hočejo preživiti. Po enakih pogodbah utegnejo tudi sinovi menj premožnih staršev v mladenšnico vzeti biti, proti temu, de en del redniških potroškov plačajo, kakor se jim bo to zgovorilo.

IV. Prejema izrejencov.

Presoditev, ali ima mladeneč po §. III. terjane lastnosti na sebi, kakor tudi prejema sama gré le vsakdajšnjimu Ljubljanskimu škofu, tako sicer, de za to nikomur razun svoji vésti ni odgovora dolžán. To je, kakor skušnja po vsih duhovnih napravah kaže, k njih vspehu

celo celo potrebno, kér se tukej praša za viši poklic, čez kteriga le cerkvena oblast soditi zamore in smé. Per tem pa se bo vender tudi na posebne vošila tacih vstanovnikov ali dobrotnikov gledalo, kateri postavim v svojih vstanovnih pismih hočejo mladenčam te ali une fare i. t. d. predstvo dati, kolikanj namen naprave sploh in občinski prid to dopustí ali svetuje; in od duhovnih pastirjev na deželi se posebno dočakuje, de bodo ubožne mladenče, nad kterimi posebno dobre glave in zgorej popisane lastnosti čutijo, k pridnimu obiskovanju šole napeljevali, in po dobro dokončani tretji nemški šoli ali na ravnost škofii ali po tehantii imena tacih mladenčev z natančno dokazo njih starosti, dušnih in telesnih lastnost, stanú in premožnosti staršev i. t. d. na znanje dali, de bi se jim, ako bi bolj perpravnih ne bilo, dobrota te naprave naklonila. Kér pa izrejenci mladenšnice le med šolskim letam tukaj stanovanje in živež imajo, ob šolskih praznikih (o vakancah) pa se iz nje izpusté, se tudi za to stran od duhovnih na deželi dočakuje, de bodo na te izrejence ob šolskih praznikih kar je moč pazili, in jim z dobrim svetam in perpomočki perstopili.

V. Odprava izrejencov.

Kakor pravica prejeme, tako stojí tudi pravica izpušenja ali odprave izrejencov le per vsakdajšnjim Ljubljanskimu škofu, tako de tudi za to stran nikomur kakor svoji vésti ni odgovora dolžán. Vsakimu izrejencu je pripušeno z dovoljenjem staršev ali oskerbnika (irofa) vsaki čas iz mladenšnice stopiti, in drugi stan izvoliti; ako se pa očitno za kak posvetni stan nameni, sme le do konca tekočiga leta v mladenšnici ostati. Sicer stopijo izrejenci, kateri ostanejo per duhovskim poklici, iz mladenšnice še le po dokončanih modroslovskih šolah, kér se od tod v škofijsko (bogoslovsko) duhovšnico vzamejo; ako pa v svojim perzadevanji kaj odnehajo, in tega ne storé, kar bi storiti mógli in mógli, se jim dobrota prostiga preskerbljenja v ti hiši tudi poprej zamore odtegniti, in pa bolj umnim, bolj pridnim in vrednim mladenčam, ki se bodo na njih mesto v mladenšnico vzeli, nakloniti. — Kér se denar vstanovnikov in dobrotnikov za nevredne mladenče clo ne sme zapravljati, tedej bo tisti, kateri lenobo ali nedovoljnost k učenju ali očitno pomanjkanje pobožnosti, lepiga zadržanja in dobre volje kaže, in se za duhovski stan neperpravna in nevredniga na znanje da, ali na koncu šolskiga leta izpušen, ali pa se mu bo zlasti zavoljo večih pregreškov nanaglama slovó dalo. — V takih prigodkih ne bo nič pomagala prošnja družih ljudi, pa tudi se nima perčakovati, de bi se na dolgo in široko vzroki take odprave razlagali, kér se bo tukej vselej le na občni prid mladenšnice in pa na cerkveno koristnost, in na nič družiga gledalo.

(Konec sledí.)

Svaritev.

Že se je unidan blizo Ljubljane primerilo, de je en kmet zmerznil, ki je bil piján. Pijance svariti, je bob v steno metati, torej s pijanci nečmo nič opraviti imeti. Ali dostikrat se v hudi zimi primeri, de tudi kak pošten človek kozarček žganja preveč popíje, misleči, de ga bo po poti grel. Žganje pozimi v hudim mrazi je pa silno nevarna pijača, zató kér človeka, naj se pelje ali peš gré, naglo omoti in narédi, de začne dremati. Ko je človek v tacih okolišinah enkrat zadremal — javalne se bo več zbudil! Gibanje udov, de ne oterpnejo; dobra odeja; gorka juha (župa), in če že moraš piti, en kozarc dobriga vina, še bolje pa vóla (píra), ki pozimi človeka nar bolj greje: to naj bojo pomočki zoper hudi mraz. Žganje pa je pozimi dvakrat strup!

Dr. B.

novico, de je krompir nehal gnjiti. Od krompirja ljudje marsikaj perpovedujejo. Tako postavim, mi je neki kmet iz Sévških hribov pravil, de je — kar je tudi v Novicah bilo oznanjeno — lani v Ljubljani slišal, de je za krompir práv dobro, če se njiva v jeseni malo pognoji in preorje. Ta kmet je poskusil, ter se ni kesal; ker je obilno še precej zdraviga krompirja perdélal. Za družiga kmeta vém, ki ga je skušal iz semena zarediti. Lanjsko jesen je dobil iz semena po grahu debéljih zdravih krompirčkov; zdrave krompirčke je pretečeno spomlad vsadil, pa je iz njih trohljéniga krompirja perdélal. Kmetje se letas zlo pertožujejo, de se jim je zató letas velika škoda zgodila, ker so jim zlo pognojene krompirjeve njive premalo vžitka dale. Če bi se perménilo, de bi se drugo leto s krompirjem spét taka godila kakor letas, bi bilo práv, ko bi kmetovavci tistiga Poljanca posné-mali, ki je létas o sv. Jakobu med osušén krompir ajdo zabranal, ter je je sédem štantov perdélal. Rés je, de bi znali po tem poti še ob ajdovo seme priti, ker ajda per nas ne obrodi vsako leto; pa sej pregovor pravi, de: kdor ne vaga, je brez blaga. — Répa, zelje in sadje tudi po Gorenském letas raji gnjije, kaker druge leta, pa vender nismo še od nikodar slišali, de bi se bila komú zavoljo téga kakošna velika škoda zgodila. Čez répo se ljudje zlo pertožujejo, de je zlo terda in grenjka. — Per nas so kmetje letas po nekterih krajih koroške ajde za seme kupili, in se hvalijo, de je veliko bogateji od domače. Tudi je bila koroška ajda več kakor en téden pred zréla, kakor pa krajnska.

Tisti pridni vinorejci na visoki gori Loškiga kantona, T. Bernik po imeni, ki so ga Novice že enkrat hvalile, je neki letas okoli 3,000 bokalov vina perdélal. Že pred 10. leti sim jez njegoviga vina poskusil. Po pravici réči, bil je praskovic, de je bilo kaj, tode vender le njemu velik dobiček daje, ker ga na drobno po 8 — 10 kraje. prodaja. Po Bernikovim izglédi so jeli tudi drugi kmetje meline prekopovati in tertó saditi. *)

Če človek prigodke letašnjiga leta premisli, bi res kmalo gospodu M. verjél, de letas natora norí. Sedmi dan Grudna je per nas celi božji dan dež šel, kakor de bi ga iz skafa vlival. Osmo uro zvečer se je jelo nad Ilovco vtrinjati in bliskati, kakor je v nar huji vročini po léti v navadi, ter je tréskalo in gromelo — dvé céli uri. Danes pa, to je 12. dan Grudna je šel snég od zore do mraka, kakor de bi bil berače tergal. Dvanajsto uro dopoldne pa je jelo spét nad Ilovco bučati, ter se je bliskalo in je gromélo, kakor bi bilo v pasjih dnevih. **)

Sevčan.

Popis letine na gorni strani Celja, in ne- ktere prijateljske vošila zastran Novic.

(Konec.)

Predlanjskim sim Vas prosil, de bi orla na vsaki list Novic ne dévali več. Pa le tisti vé, kako se reč k reči prileže, ki je uverstovanje celiga dela prevzel. Ko bi se Vi ne deržali stanovitno svoje osnove, bi bile Novice sčasama ko klopčič brez konca ali zmešana štrena. Hvala Vam, de se ne daste več premakniti od enojniga pravopisa. Ko bi ne bil nar bolji sam na sebi, je pa nar bolji zavoljo edinosti in sloge. Ne vém, kaj mislijo eni primorci, ki so zopet začeli vsak po svojim pisati; saj véste, de so se trije novi verstopisi zlegli; za trejiga — nar napčnišiga — bi ne bil zvedil,

*) Bi gotovo boljši storili, ko bi namesto vinske terté kaj družiga sejali ali sadili.

**) Po dopisu gosp. J. K. iz Ovsíš je 7. dan Grudna na Presrenji v Dobravski fari trešilo v hruševó drevó in ga vsiga razneslo; 12. dan Grudna pa je strela vdarla na Dobravi (podfari) v cerkovni zvonik, pa ni vžgala. Vredništvo.

ko bi mi ne bili Vi blagovolili letas v pokus ga posljati. Dete, dete! kaj bo to? Enakota v obleki in orodji storí vojaške gomile (armade) toliko verle in móčne, in enakota v verstopisi bi dober spéh naši mladi književnosti dala. Želeti bi bilo, de bi se že vsaka slovanska stvar v tem pravopisu pisala, tudi molitevne bukve, kolendri i. t. d. Saj se samo od sebe bere brez vsakiga poduka. „Sveto opravilo“ našiga milostljiviga kneza škofa berejo otroci brez vse spodtike, desiravno imajo šolske bukve še z Bohoričico natisnjene. — Če bo potreba kedaj abecedo kaj popraviti, čakajmo, de zbor učénih jezikoslovcev, modrih glav popravo osnuje; do tistod se pa ne premaknimo od te, ki smo jo vunder enkrat v prid književnosti dobili. *)

Z orlam po tem takim naredite, kakor Vam je drago: vunder ko bi le na samim pervim listi za vpelevavni obrazčik (vigneto) bil, bi se teško kdo pritožil, zlasti tisti ne, ki komaj pričakajo, de nov list Novic pride. **)

Dalej, ker doklad nihče ne odmetuje, temuč jih vsak da k Novičnim tečaji zvezati, bi bilo dosti, vsako oznanilo le enkrat va-nje postaviti. Doklade bi mislim tekoči broj (številko) Novic imele; postavim: četerta stran novičniga lista bi bila broj 28, bi se prvi strani doklade dal broj 29 i. t. d. Kadar bi se nabralo predmetov za pol pôle, ali kadar bi bilo oznaniti kaj celo sosebniga, bi se pa doklada pridjala. ***) — Le ko pustite vsakimu govoriti po volji, sim Vam svoje dozdeve

*) Hvala Bogu, de Novični pravopis je že star pravopis, in de se nimamo več za novino bojevati in prepirati. Od vsih strani slišimo zadovoljnost s tem pravopisom in če je še kdo, ki v kakim koti čez njega goderná, naj goderná: vsim ljudém še Bog ne more vstreči. De že tudi kmetam ta pravopis pri branji in pri pisanji gladko od ust in rok gré, se vsak lahko pripriča, če k nam pride, od kmetov poslane dopise prebirati. Če učitelji po deželi zraven starih čerk učencam še teh 6 novih pokažejo, je pa vsa ta umetnost, ktera je nekterim protivnikom tako silno glave belila, pri kraji. — Mi se bomo tedaj vselej stanovitno tega deržali, kar smo po dolgim premišljevanji ali po dobrim sveti umnih in blazih prijatlov za dobro spoznali. Saj imamo vse rodoljubne Slovence na svoji strani! Tudi visoko učeni gosp. profesor Metelko s starim pisam niso bili zadovoljni, torej so v svoji mnogo časteni gramatiki Slovincam nov pravopis na ponudbo dali, kteriga bi se bili tudi mi ročno poprijeli, ko bi bili vidili, de ga Slovinci na Krajnském, Štajarskim, Koroškém, Goriškém in Istrijskim hočejo imeti. De smo se tedaj sedanjiga pravopisa prijeli in ga v Novice vpeljali, nismo storili po svoji termi, ampak po občnih željah Slovincov iz vsih krajev in po dolgim dolgim premišljevanji.

**) Vaše želje, perserčni prijatel! so nam ljube, in karkoli moremo storiti, Vam radi storimo, ker Vas odkritoserčniga prijatla in verliga podpornika Novic že davnej poznamo, tode — orla nam nikar ne vzemite. Pod krilam tega orla smo Novice začeli; on je bil naš zvest tovarš ob časi veselja in britkost, kterih se nam nikdar ne manjka, če ravno bravci za nje ne vedó. De bi nekoliko več verstic v Novice prišlo, ko bi orla ne bilo, je res — in de so bravcam Novice tako všeč, de bi zmiraj radi še kaj več brali, nas serčno veselí — ali skorej bi rekli, de bi brez orla Novice nehale biti, kar so dozdej bile. Kar zavoljo orla menj v Novice pride, pa damo obilno na drugi strani v dokladah. — Naj tedaj tudi orel ostane pri starim.

***) Vošila zavoljo oznanil v dokladah poterdimo, ker se tudi nam zoperno zdi, eno reč po trikrat brati. Pa to je že navadno pri oznanilih vsih časopisov in tudi gosp. Blaznik se mora te navade deržati, ker oznanovavci hočejo tako imeti. — Pri ravno ti priliki moramo na znanje dati, de oznanila v dokladah ne pridejo od vredništva, torej tudi hvala in priporočevanje ne: vsak prodajavec tukaj svoje blago hvali in vredništvo ni porok, ali je hvala vselej pravična ali ne. Taka je tudi pri vsih drugih časopisih, ki oznanila v svoje liste jemljejo. Le kar v Novicah in od vredništva na svitlo danih dokladah stojí, za to daja vredništvo odgovor. — Potem takim bojo tudi doklade mogle pri starim ostati. Vredništvo.

odkril; kakor pa kolj naredite, bo práv vsim bravcam, sosebno pa Vašimu iskrenimu spoštovavcu in prijatlu.

Oglas

milostljiviga Ljubljanskiga kneza in škofa
zastran Alojzjevša.

(Konec.)

VI. Uk in vodba izrejenecov.

Izrejenci mladenšnice bodo v pričijoče kakor drugi učenci v latinske in modroslovske šole v Ljubljani hodili. Kar pa sicer njih izrejo in izobraženje k duhovskemu stanu vtiče, bo za to vselej vsakdajšnji Ljubljanski škof skerbel, ki bo zraven duhovniga po §. II. k vodbi mladenšnice odločeniga, tudi še eniga ali po potrebi še več duhovnikov ali bogoslovcov izvolil, de bodo z izrejenci vkupej pod eno streho stanovali, per eni mizi jedli, z njimi uk ponavljali, na-nje pazili, njih bogoslužne opravila, ki se z duhovsko izrejo tesno vjemajo, vodili, in izrejence po naznanilih s. Tridentinskiga zbora k lepimu družnimu zadržanju in pobožnimu življenju napeljevali. — To družno življenje se bo po ukazanim dnevnim in hišnim redu ravnalo. Izrejenci imajo odločen čas za vstajanje in hojo k pokoju, za učenje, za oddiho, za jed in za vsakdanje pobožne djanja, kakor bo vsakdajšnji Ljubljanski škof jim ukazati za dobro spoznal.

VII. Posebne dolžnosti izrejenecov.

Posebne dolžnosti izrejenecov sploh naj bojo molitve za vstanovnike in dobrotnike, za žive in za mertve, in sicer tako, de bo per sv. maši v kapelici mladenšnice vsaki dan njih spomin ponovljen in ob odločenih dneh še posebej daritev s. maše za nje opravljena; razun tega pa se bojo še tudi posebne vošila vstanovnikov in dobrotnikov na tanjko spolnovale. — Starji izrejenci bodo mlajšim v pomoč, in z njimi šolske nauke ponavljali, kér je to tudi za nje koristna vaja, de si potrebno urnost in ročnost v učili pridobé. Kér se bo to delo med njih več razdelilo, bo potem takim le clo malo na eniga peršlo, torej jim ne bo to nobena teža, temuč le koristna učiteljska vaja.

Iz te naprave, ki jo škofijski mladenšnici (perderžavši si spremene, ki se bodo po prihodnjih skušnjah poterdile) za zdej mislim dati, bo škofijska duhovšina veliko korist mogla spoznati, ktero cerkev in deržava od tod upati sme.

Kér se bodo le umni, na duši in na telesi nepopačeni mladenči, kteri že v mladih letih nagnjenje v sveto službo v sebi občutijo, v mladenšnico jemali, in v nji, dokler v bogoslovsko duhovnico ne stopijo, po keršansko in duhovsko učili in gojili, — kér dalje tistim med njimi, kteri se v časi svojiga prebivanja v mladenšnici neperpravne ali nevredne za duhovski stan pokažejo, se bo kmalo slovó dalo, se tedej smejo iz takiga duhovskiga semeniša le vredni, spodobno izobraženi, v duhovskim poklici dobro uterjeni, za dušno pastirstvo celó pripravni mašniki svésto dočakovati.

Če bi tudi kterikrat kak izrejenec kter drug stan razun duhovskiga utegnil izvoliti, in se cerkvi, ktera ga izredi, ne hotel posvetiti, k čimur gotovo ne bo ne siljen ne prigovarjan, mu bo v mladenšnici prejeta pobožna izreja tudi v posvetnim stani k pridru prišla; zakaj v vsakim stani je božji strah, véra, lepo zadržanje, pridnost, pokoršina, zvestoba v poklici in ljubezin do reda, k čimur se izrejenci mladenšnice napeljujejo, potrebna reč, in takó bo ta naprava po takih izrejencih clo k občinskemu pridru človeške družbe koristno pomagala. Od druge strani pa se mora blagorejna za uboge

mladenče, brez ktere bi marsikteri iz med njih ne mogel v šole priti, visoko vredna naprava dobrotljivosti in ljubezni imenovati, po kteri se bo tudi prihodnjič kakošno pomanjkanje mašnikov nar bolj gotovo odvracati zamoglo.

Vse to premissivši menim, de smem gotovo upati, škofijska duhovšina bo to moje povabljenje k podpori škofijske mladenšnice veselo sprejela, in z menoj združena k Očetu nebeskimu klicala, de nam On s svojo pomočjo to blago delo berž berž dopolniti dodeli v čast svojo in v prid Ljubljanske škofije.

Iz knezo-škofovskiga sedeža v Ljubljani

29. Kimovca 1846.

Anton Alojzi S./r.

knez in škof.

Parkeljne v černe bukve.

Zlo je razširjena gerda in škodljiva navada, de zanikerni potepuhi in hudobni malopridneži različne šeme in strašila na svojo nespametno glavo in na svoje serboritno teló o s. Nikolaji obesijo, ter tako zvečer po hišah rožljajo, pametnim ljudém nepokoj delajo, otrókam pa grozo in strah zavdajajo. Semtertje je slišati, koliko nedolžnih otrok so taki tepci ali umorili, kér je namreč otrók od strahú zbolel in umerl, ali pa za celi čas njih življenja nesrečne storili. Zamogli bi nektere napake in hudobije tacih strašil in vlačugarjev tukej pripovedati, de bi bravcam lasjé kvísko vstajali, tode prepričani smo, de je več tacih bravcam samim znanih; torej samo prosimo starše, kterim je življenje, zdravje in sreča njih otročičov mar, in pa gospodinje, kterim je skerb malih šolarjev zročena — prosimo jih per njih vésti in per sreči ljubeznjive, nedolžne mladosti — naj tacih divjakov ne pušajo v hiše! Če vam nadlego delajo, z burkljami jih spodíte! ali z gnojnico jih políte! še boljši pa storite, če kakiga mestniga služabnika pokličete, de se jih bo usmilil, ter jim v kraji, ki ni ravno prijetin, lahko noč perpravil.

Poslednja opomba.

Današnjimu listu je perdjan: zavitek Novic, zaglavni list, kazalo sostavkov in pa imenik vsih prejemnikov Novic. Zopet je njih število veči kakor lani — in kakor nove naročila kažejo, jih bo pa prihodnje leto še več. Vidi se, de se je zopet nova ljubezin do miliga materniga jezika vžgala. Veseliga serca tedej z Vodnikovimi besedami od dragih bravcov slovó vzamemo:

Veselo se kaže nov letašnji dan,
Nam serce ne laže ne letas ne lan.

Vredništvo.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnju	
	23. Grudna.		21. Grudna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače....	2	29	2	47
1 » » banaške...	2	51	2	42
1 » Turšice.....	1	28	1	36
1 » Soršice.....	—	—	1	56
1 » Rži.....	1	45	1	46
1 » Ječmena.....	1	15	1	30
1 » Prosa.....	1	16	1	22
1 » Ajde.....	1	9	1	11
1 » Ovsá.....	—	54	—	52

Cena prešičev v Krajnju — čez 2 centa 6 krajc. in pol, funt; pod 2 centama pa 5 krajc. in pol. — Špéh brez kože 17 gold. in pol, s kožo pa 16 gold. in 10 krajc. cent.

Zavoljo praznika v sredo bo prihodnji list še v torek na svitlo dan.

Vrednik **Dr. Janex Bleiweis.** — Natiskar in založnik **Jožef Blaznik** v Ljubljani.